

Lappeenrannan kaupunki

Toimialajohtaja Tuija Willberg

Opetustoimenjohtaja Mari Routti

LAUSUNTO

Lappeenranta, 24.1.2018

ASIA

Lausunto perusopetuksen kielikokeilusta

VIITE

Lausuntopyyntö 11.1.2018

Hyvät lausunnon pyytäjät

Etelä-Karjalan kauppakamari kiittää mahdollisuudesta lausua perusopetuksen kielikokeilusta Lappeenrannan kaupungin selvitystyöhön liittyen.

Kaupungin lausuntopyyntö on lähetetty kommentoitavaksi Etelä-Karjalan kauppakamarin luottamushenkilöille seuraavasti: hallitus, kaupan valiokunta, matkailuvaliokunta, logistiikka- ja teollisuusvaliokunta, koulutus- ja osaamisvaliokunta sekä kasvu- ja kansainvälistymisvaliokunta. Lausuntopyyntö on tavoittanut keskeiset Etelä-Karjalan elinkeinoelämän toimijat eri toimialoilta. Yksilöidyissä toimielimissä vaikuttaa 70 eteläkarjalaista yrityksen edustajaa.

Kauppakamarin tehtävänä on yleinen elinkeinoelämän edunvalvonta. Tämä lausunto on annettu työelämän kielitaidolle asettamien vaatimusten näkökulmasta.

Korostamme laaja-alaisen kielitaidon merkitystä. Vieraiden kielten opetuksen ja kielivalintojen on vastattava käytännön työelämän ja siinä vaaditun osaamisen tarpeita. Monet kauppakamarin jäsenyrityksistä ovat vahvasti globaalisti integroituneita. Notorista on, että suomen kielellä ei kansainvälisissä liikeyhteysissä pärjää.

Englanti on kansainvälisen liiketoiminnan kanssakäymisen kieli, *lingua franca*. Sen asema ei tule muuttumaan. Englannin laaja-alainen osaaminen ei kuitenkaan saisi yksipuolistaa muuta kieliosaamista. Kanssakäyminen liikesuhteissakin helpottuu, mikäli tunnetaan kohdemaan kieltä; se avaa tien ihmisten ja kulttuurien kohtaamiseen, auttaen näin myös liiketoimintaa.

Kielivalinnoissa, kuten uuden oppimisessa muutoinkin, kokeilukulttuuri on sinällään positiivista ja kannatettavaa. Sen toteuttamisen on kuitenkin perustuttava laajaan vaikutusarviointiin ja ennakointiin.

Lausuntopyyntöön vastanneiden luottamushenkilöiden vastausten perusteella **Etelä-Karjalan kauppakamarin näkemys kielikokeilusta on varovaisen ja varauksellisen positiivinen.**

Vastaajien joukossa on heitä, jotka ehdottomasti haluavat kaikkien oppilaiden edelleen aloittavan ruotsin kuten nykyisinkin. Toisaalta on myös heitä, jotka haluavat vaihtaa ruotsin kielen johonkin toiseen kieleen, mutta eivät ole asiassa mitenkään ehdottomia.

Suurin osa heistä, jotka haluavat vaihtaa ruotsin johonkin toiseen kieleen, korostavat kuitenkin toisen kotimaisen kielen eli ruotsin merkitystä myös tulevaisuudessa ja sitä, että ruotsin kieltä ei missään tapauksessa saa unohtaa.

Vastauksissa korostuu vakaa yhteispohjaismainen konteksti niin historian, keskinäisen kanssakäymisen kuin liikesuhteidenkin tulokulmasta. Ruotsin kieli koetaan osana yhteispohjoismaista ja läntistä identiteettiä.

Vielä vastaajat huomauttavat, että ruotsin kieli ei ole ns. vieras kieli, vaan se on toinen kotimainen virallinen kieli. Keskustelussa tätä lähtökohtaa ei pidä unohtaa.

Näkemystämme perustelemme niillä seikoilla, jotka ovat tulleet esiin jo lainvalmisteluvaiheessa ja joilla lienee vaikutuksensa myös Lappeenrannan kaupungin tehdessä päätöstä.

Kuten laissa toisen kotimaisen kielen kokeilusta perusopetuksessa todetaan, opetuksen järjestäjän tulee ennen päätöksen tekemistä oppilasta ja hänen huoltajiaan tai muita laillisia edustajia kuulemalla varmistua siitä, että oppilas ja hänen huoltajansa tai muut lailliset edustajansa ovat tietoisia voimassa olevan lainsäädännön mukaisista kielitaitovaatimuksista.

Lain hallituksen esityksessä todetaan, että kokeiluun osallistuvien oppilaiden oikeuksien kannalta on merkityksellistä, aiheutuuko toisen kotimaisen kielen opiskelun puutteesta yhdenvertaisuusongelmia jatko-opintojen ja työn tai viran haun näkökulmasta.

Ottaen huomioon perustuslaissa ja kielilaisissa säädettyt oikeudet ja kielitaitolain vaatimukset, olisi vaikea välttää sellaista tilannetta, että ruotsia osaamattomat eivät voisi jossain elämänsä vaiheessa joutua muita huonompaan asemaan puuttuvan toisen kotimaisen kielen taitojensa vuoksi. Tämä saattaa myös hallituksen esityksen mukaan aiheuttaa erityisesti ongelmia niiden oppilaiden kohdalla, jotka pyrkivät ammatteihin, joissa edellytetään molempien kotimaisten kielten osaamista.

Onneksi hallituksen esityksessä todetaan myös se, että opetus- ja kulttuuri-ministeriön on turvattava riittävät resurssit toisen kotimaisen kielen opetukseen kokeiluun osallistuville heidän suorittaessaan korkeakouluopintoja. Tämä menettely perustuu korkeakoulun hakemaan valtionavustukseen.

Olemme toisaalta samaa mieltä lain hallituksen esityksen perusteluista, joissa todetaan “valinnanvapauden mahdollistaman vieraan kielen opinnot voivat olla eduksi kansainvälisessä yhteistyössä ja saattavat luoda uusia mahdollisuuksia edetä työuralla”.

Hallituksen esityksen tekstin sisällön toistamisella haluamme korostaa huoltajille ja lapsille edm. faktoista annettavan ennakkotiedon merkitystä; eli jo aikaisemmin todettua laajaa vaikutusarviointia ja siitä saatavan tiedon jakamista lapsille ja vanhemmille. Huoltajat joutuvat, myös tässä asiassa, tekemään lastensa puolesta kauaskantoisia päätöksiä.

Mahdollisessa kielikokeilussa ei ole syytä lukittaa keskustelua vain yhteen vaihtoehtoiseen kieleen ruotsin sijaan. Etelä-Karjalassa yleinen keskustelu käydään venäjän kielestä ruotsin korvaavana kielenä. Kokeilukulttuuriin kuuluu mahdollisimman laaja vieraiden kielten valikko (esim. saksa, ranska, espanja tai vaikkapa kiina). Emme voi vain maantieteellisin syin nostaa venäjän kieltä vaihtoehdoksi.

On totta, että tietyillä toimialoilla (lähinnä palvelu- sekä majoitus- ja ravitsemisala) venäjän kielen alueellinen merkitys työelämässä korostuu. Näihin tarpeisiin venäjän kielen opetuksen lisääminen on perusteltua. Toisaalta maakunnassa voi venäjän kielen opiskelun jo nyt aloittaa alakoulussa. Ja on ilman muuta selvää, että kaikki nuoret eivät työurallaan tietenkään tule sijoittumaan tai hakeutumaan mainituille toimialoille tai maantieteelliselle alueelle.

On asioita, joissa joudumme turvautumaan asiantuntijoihin. Oletamme myös opetusalan ammattilaisten näkemyksen vaikuttavan Lappeenrannan kaupungin lasten ja nuorten lautakunnan tekemään päätökseen. Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ja Suomen Yliopistot UNIFI ry vastustavat kielikokeilua.

Kohteliaimmin

ETELÄ-KARJALAN KAUPPAKAMARI

Mika Peltonen
Toimitusjohtaja